

pen, att det står honom »dem ingalunda till att anamma till någon vänlig förlikelse för sådant uppenbart kätteri, som så uppenbart hava kastat sig upp mot allan kristendomen med sådana obekvämlige och uppenbare oärlige gärningar. Desse alle och var för sig» . . . varefter gärningarna uppräknas och beskrives. Därpå fortsättes: »Högmäktigste förste och kristen konung, hjälper oss och all kristendomen till rätt över desse förnämnde uppenbare kättare och vårt och den helga kyrkans gods igen och skadeböter». Det tages, som man finner, i skriften i första hand fasta på det »uppenbara kätteriet». Detta framställes ha manifesterat sig i de obekvämliga och oärliga gärningarna. Yrkandet går ut på konungens hjälp att få rätt över de uppenbara kättarna, restitution och skadeersättning. Interpretationen är så mycket säkrare som gerningarna i sententian uttryckligt rubriceras av aktor som uppenbart kätteri. Paludan-Müller, inte Erslev, har här sett rätt.

Den första fråga, som efter tillrättaläggandet av klagoskriftens innehåll reser sig, är frågan: vad menades med kätteri?

Själva ordet kätteri har över Italien och Tyskland, där de som var fallna i denna delikt kallades gazzari, Ketzer, nått upp till nordn. Det betecknade ursprungligen den villoslära, som förfäktades av de manikeiskt influerade katharerna. Med tiden kom ordet att avse häresi och schisma, det senare visserligen tänkbart utan det förra, men i själva verket alltid i förbindelse därmed, ett schisma hæreticum. De moderna kanonisternas definitioner å dessa delikter är in i minsta detaljer utmejslade¹. Mera upplysande är i här föreliggande sammanhang de äldre och vid tiden för Stockholms blodbad normgivande kanonisterna, Antoninus av Florens och andra. Den förres Summa sacræ theologiæ, iuris pontificii et Cæsarei, förelåg redan vid 1500-talets början i talrika tryck; den var överallt känd och använd. Antonini definition å häresi betonar skarpare än motsvarande moderna vissa moment. Den

¹ Jmfr exempelvis München, Das kanonische Gerichtsverfahren und Strafrecht, II, 315, 346; Hinschius, System des katholischen Kirchenrechts, V, 157, 679, 161, 688; och hos dessa upptagna källcitater.